

Nr 461.

Av herrar **Löfgren** och **Carlsson** i Stockholm, om utredning rörande lagen om skydd för vissa mönster och modeller samt rörande lagens tillämpningsområde.

Nu gällande lag om skydd för vissa mönster och modeller av den 10 juli 1899 stadgar att genom registrering lämnas ensamrätt att begagna mönster tillhörande metallindustrien. Skyddet gäller enligt § 11 en tid av 5 år, räknat från ansökningsdagen.

Lagens begränsning till enbart alster av metallindustri var ej från begynnelsen avsedd. Motstånd mötte dock inom tillfrågade näringsgrenar utom just från metallindustrien, vars ställning, närmast då i förhållande till utlandskonkurrens, tydligen var sådan, att man där insåg nyttan och värdet av ett skydd.

Lag om mönsterskydd finns i flertalet länder, men en begränsning av det slag, som gäller i Sverige, förekommer veterligt ej i något enda fall. Ej heller är tiden i något fall begränsad så starkt som i Sverige. För att taga några närliggande exempel kan nämnas att 15 år, som är det vanligaste, gäller i Danmark, Norge, Tyskland, Schweiz och England. I Spanien är det 20 år, i Frankrike 25 år och i Belgien 50 år.

Det motstånd som i tidigare sammanhang rests från vissa näringsgrenars sida är antagligen numera antingen obefintligt eller väsentligt modifierat. Säkerligen skulle en effektiv mönsterskyddslag hälsas med glädje från framsynta näringsidkare inom åtskilliga industrier, såsom porslins- och lergodsindustrien, glasindustrien, vissa träförädlingsindustrier, papp- och pappersvaruindustrier, gummivaruindustrien, skoindustrien och plastindustrien, för att endast nämna några exempel. Inom textil- och beklädnadsindustrien, där man i tidigare sammanhang ställt sig avvisande, torde det i varje fall inom modebranschen ha skett en omsvängning till ett ofta starkt framträdande intresse för mönsterskydd.

Ett förslag till ny lag om mönsterskydd avgavs år 1916 och publicerades under beteckningen patentlagstiftningskommitténs betänkande V. Förslaget var dagtecknat den 24 mars 1916 och innehöll ett fullt utformat lagförslag med ingående motivering. Detta förslag var utformat under vederbörligt beaktande av att skyddet givetvis inte skulle begränsas till alster tillhörande metallindustrien. Viss reservation var i § 6 förutsedd i fråga om vävnader avsedda för beklädnadsartiklar, men i övrigt skulle skyddet gälla utan begränsning i avseende på material. I § 8 avhandlades skyddstiden, som var tänkt till treårsperioder upp till 15 år.

I det ovan omnämnda betänkandet har utförligt redogjorts för de fördelar, som ett väl utvecklat mönsterskydd besitter genom att befordra inhemsk mönsterritning och såsom drivfjäder till ett självständigt skapande på nationell grund. Sedan frågan förra gången var aktuell har åtskilliga av berörda industrier utvecklat sig så, att man har all anledning tro, att de skulle vara mycket betjänta av ett ändamålsenligt mönsterskydd. Trots att förutsättningar inte finns för ett skydd här i landet har en del industrier, i synnerhet på senare år, sökt och erhållit mönsterskydd utomlands för artiklar, som alltså kunnat hävda sig på världsmarknaden. Även näringsgrenar, som tidigare ådagalagt mindre intresse och i vissa fall ställt sig direkt avvisande, torde därför nu kunna antagas vara avgjort mera positivt inställda. Ofta uppstår också nu den situationen, att man måste tillgripa föga ändamålsenliga patentskyddsåtgärder i fall där en mönsterregistrering skulle ha varit den riktiga skyddsformen, och genomgående ställer man sig såväl här i landet som kanske framför allt utomlands undrande inför den här gällande lagens begränsning till alster av metallindustri. Man får ej förvåna sig över att många anser våra mer än 50 år gamla bestämmelser om mönsterskydd såsom rent av genanta och knappast i överensstämmelse med våra internationella förpliktelser.

Nuvarande lag har genom prejudikat och praxis dessutom begränsats till att gälla prydnadsmonster till skillnad från nyttighetsmonster, vilka senare ställts utanför lagens skydd. Lagförslaget av år 1916 definierade visserligen skyddsföremålet något vidare, nämligen såsom »nya och egenartade förebilder för industriella föremåls yttre form eller utstyrsel». Även därvidlag synes dock tanken närmast ha varit, att prydnadsmonster men ej nyttighetsmonster skulle inkluderas. I flertalet länder avser på samma sätt gällande lagar prydnadsmonster, ehuru tolkningen utan undantag är gjord liberalare än vad här i riket inträffade fall ger uttryck åt. I ett par länder finns dock utöver prydnadsmonster lag om registrering jämväl av nyttighetsmonster eller -modeller, vilket är en skyddsform, som utgör ett mellanting mellan patent- och prydnadsmonster. En hel del av vad som är praktiskt och nytt och därutöver karakteriseras av en viss bestämd yttre form skulle kunna hänföras till ett sådant slag av skydd, som bl. a. i Tyskland (Gebrauchsmuster) kommit till flitig användning.

En utbredning beträffande mönsterskydd synes knappast numera böra komma i beaktande utan ett samtidigt övervägande om lämpligheten av att antingen inom samma lag eller också genom lag för sig bereda ett skydd även för nyttighetsmonster eller -modeller. För utformning av sådan lagstiftning existerar flera väl utvecklade förebilder. En av fördelarna med ett sådant skydd ligger i att man därmed kan med större fog upprätthålla strängare krav i avseende på vad som skall kunna göras till föremål för patentskydd utan att därmed hänvisa i och för sig förtjänstfulla saker och ting till en skyddslös tillvaro. Vidare är uppläggningsen genomgående

sådan, att detta mindre pretentiösa skydd kan vinnas på enklare och därmed mindre kostbart sätt. Granskningen behöver ej vara av samma rigorösa natur som vid patentansökan, bl. a. emedan skyddet under alla omständigheter blir mera begränsat till sin verkan och omfattning.

Det torde ej finnas anledning räkna med att den pågående utredningen om auktorsrätten kommer att befatta sig med frågan om en ändring av mönsterskyddslagen, eftersom auktorsrätten väl närmast är en rättsfråga om skydd för skapande arbete utan registreringsförfarande, och därför torde det vara nödvändigt att frågan om mönsterskyddslagen toges upp till särskilt övervägande.

Som ovan anförts medger nu gällande lag ensamrätt att använda mönster för artiklar tillhörande enbart metallindustrien. Det orimliga i denna begränsning framstår tydligt om man betänker, att många artiklar, som vid lagens tillkomst tillverkades av råvaror av järn eller andra metaller, numera tillverkas av material, som senare tillkommit, t. ex. plaster av olika slag. En ändring av lagen vore redan av denna anledning ett rättvisekrav.

Med hänsyn till vad vi sålunda anfört får vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om en utredning angående mönsterskyddslagen och dess tillämpningsområde.

Stockholm den 27 januari 1954.

Sigfrid Löfgren.

C. W. Carlsson.
